

ІСТОРИОГРАФІЧНА ОСНОВА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАСАД ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА

Довгань О.Д.,
к.ю.н., с.н.с., головний науковий співробітник
Науково-дослідний інститут інформатики і права
Національної академії правових наук України

У статті визначається взаємозв'язок між історіографічною базою дослідження актуальних напрямів розвитку інформаційної безпеки і її сучасним станом. Акцентується увага на тому, що вирішення проблем національної інформаційної безпеки має також спиратися на комплексні підходи до застосування наукових результатів у даній галузі.

Ключові слова: історіографічна база досліджень, інформаційна безпека, інформаційні ресурси.

Довгань А.Д. / ИСТОРИОГРАФИЧЕСКАЯ ОСНОВА ТЕОРЕТИЧЕСКИХ И ОРГАНИЗАЦИОННЫХ ОСНОВ ИЗУЧЕНИЯ ПРОБЛЕМ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА И ОБЩЕСТВА / Научно-исследовательский институт информатики и права Национальной академии правовых наук Украины, Украина

В статье определяются взаимосвязи между историографической базой исследования актуальных направлений развития информационной безопасности и ее современным состоянием. Акцентируется внимание на том, что решение проблем национальной информационной безопасности должно также опираться на комплексные подходы к применению научных результатов в данной области.

Ключевые слова: историографическая база исследований, информационная безопасность, информационные ресурсы.

Dovgan O.D. / THE HISTORIOGRAPHICAL BASIS OF THE THEORETICAL AND ORGANIZATIONAL PRINCIPLES OF THE INFORMATION SECURITY ISSUES STUDY OF STATE AND SOCIETY / Scientific and Research institute[institution] of informatics and law of the National academy of legal sciences of Ukraine, Ukraine

The historiographical research base in topical vectors of information security areas of modern society showed its growing impact on all aspects of its evolution. The magnitude of this effect in the context of globalization has the defining character for the fate of nations and states. The information security thus moves into the spotlight of the national security. As information impacts on society today are complex, the problems of national information security must also rely on integrated approaches of the scientific results using in the field.

The issue of information security organization acquired special significance thanks to the development of electronic information technology, that complicated the information exchange control by its national means. In this regard, the organization of national information security development requires the use of different aspects of information theory, from mathematical theories that are important to the technical characteristics of the first indicators of information processes. Important to the security problems study is the research of the information sphere conceptual apparatus, in particular social media, social databases and global processes enhance in the information sector.

Due to the intensification of information impacts of the global information space to the national information resources, grows the importance of the information sovereignty protection problem that also requires some researches in this area. In general, the complex structure of information support development of modern society in the globalization context requires an appropriate complex of information security organization, based on the analysis of operational synthesis of scientific and research work in the information sector.

Key words: historiographical base of the research, information security, information resources.

Постановка проблеми. Друга половина ХХ ст. – це період інтенсивної підготовки нашої цивілізації до інформаційного етапу розвитку людства і час входження в цей етап з формуванням глобального інформаційного простору на основі практичного впровадження засобів ефективного управління інформацією, передусім, на базі впровадження нових електронних інформаційних технологій, творення і вдосконалення управління стрімко зростаючими інформаційними масивами, вдосконалення механізмів циркуляції інформації в глобальному вимірі і на всіх рівнях соціальної структури суспільства. Ефективного правового забезпечення при цьому потребують ринки інформації – найбільш ефективні на сьогодні механізми інформаційних обмінів у суспільстві. Стан інформаційної безпеки при цьому залежить від якісного розв'язання питань управління процесами створення цивілізованого ринку інформаційних продуктів і послуг, правового регламентування репродукції інформаційних ресурсів, створення умов доступу до них та до можливостей прояву громадян у сфері інформаційного виробництва, розвитку суспільної свідомості і реалізації прав громадян на інтелектуальну власність в інформаційній сфері чи на її захист.

При цьому організація інформаційної безпеки стає все більш складним і актуальним процесом з точки зору теорії управління. Адже підвищення ефективності управлінської діяльності прямо пов'язане з якістю інформаційного її забезпечення, достовірністю, недопущенням шкідливих впливів на неї, неправомірних дій, пов'язаних з її

використанням. Ще один напрям безпекової діяльності в інформаційній сфері пов'язаний із розвитком процесів глобалізації. Актуалізується проблема з'ясування впливу глобального інформаційного середовища на збереження самобутності націй і держав, потребує вдосконалення правова база гарантування національного розвитку в умовах інтенсифікації глобалізаційних процесів.

Метою статті є визначення взаємозв'язків між історіографічною базою досліджень в актуальних напрямках розвитку інформаційної безпеки та її сучасним станом.

Виклад основного матеріалу. Комплексне дослідження у взаємозв'язку сучасних тенденцій процесу трансформації інформаційної безпеки в комплексне явище організації безпеки суверенних інформаційних ресурсів базується на результатах наукових досліджень сутності інформації, значення інформаційної основи для розвитку соціальних структур суспільства, впливу глобальних процесів на інформаційну сферу суспільства, організацію інформаційної безпеки як гаранта вільного, ефективного розвитку націй і держав в умовах глобалізації.

У зв'язку із цим при розгляді проблем сучасної інформаційної безпеки протягом останніх десятиріч назрівала необхідність дослідження сутності, значення і ролі інформації в соціальному управлінні з урахуванням тенденцій еволюції в напрямі до інформаційного етапу розвитку суспільства. У протистоянні сучасним інформаційним загрозам істотно значення мають результати всіх етапів дослідження і самої інформації, і її значення, ефективності

використання та, виходячи з інтересів суспільного розвитку, її розвиток на основі використання її характерних властивостей і особливостей організації безпеки суспільно значимих інформаційних ресурсів.

В інтересах інформаційної безпеки можуть бути використані напрацювання математичної теорії інформації. Ця теорія стала фактично першою відповіддю на загострення суспільної потреби в удосконаленні управління швидко зростаючими обсягами інформаційних ресурсів. Її основоположник К. Шеннон [1], використовуючи теорію ймовірності, статистичні підходи до аналізу складних об'єктів, розробив методику визначення кількісних характеристик інформації як об'єкта дослідження з точки зору зменшення, скорочення невизначеності. На практиці це сприяло успішному розв'язанню основних проблем періоду 50-х – 60-х років. Ці проблеми були обумовлені розвитком системи міжнародних контактів в усіх сферах суспільного життя і, відповідно, пов'язані з гострою необхідністю вирішення проблем збільшення пропускної можливості каналів зв'язку. Ця теорія вперше розглядала проблеми продуктивного використання великих масивів однотипної інформації, управління цією інформацією, що має певне практичне значення і сьогодні.

Нові теоретичні підходи давали можливість вироблення методик ефективного використання масивів інформації, напрацьованих попередніми поколіннями, що є важливою складовою інформаційної основи розвитку суспільства. Технічно вони базувались на використанні сигналу – елементарного носія інформації. Технічна думка спрямовувалася на забезпечення надійності його фіксації, дотримання частотних показників і точності процесу оперування.

Математична теорія інформації К. Шеннона стала внеском у формування основи для вдосконалення технологічних процесів циркуляції інформації і базою для цілого спектру теорій, спрямованих на розширення сфери застосування математичних підходів до осмислення кількісних параметрів управління інформацією. Серед них особливо вирізняється семантична теорія І. Бар-Хіллел, Р. Карнап [2], С. К. Войшвилло [3]), що стосується виявлення смислових сторін інформації, тобто співвідношення знаків із предметною сферою. У розвиток цієї теорії А. Д. Урсул [4] запропонував семантичне тлумачення алгоритмічної теорії інформації академіка А. М. Колмогорова [5], що сприяє розробці методик зняття надлишкової інформації зі сфери оперування інформаційними потоками, актуальних для дослідження загроз у сфері інформаційних процесів і сьогодні. До числа тих математичних теорій, що мають значення для безпекової діяльності і сьогодні, належить також і прагматична, що обґрунтовує розвиток напрямку управління інформацією, пов'язаний з удосконаленням відбору з інформаційних масивів і потоків необхідних її обсягів, об'єднаних заданою метою.

Однак розроблений спектр математичних теорій відповідає лише певній частині потреб сучасного суспільства у сфері управління зростаючими потоками інформації. Один із відомих дослідників у сфері інформації К. Черрі [6] ще в 1972 році звертав увагу на неефективність використання статистичної теорії при дослідженні соціальної інформації, пов'язаної з психологічними факторами, що не піддаються у своїх проявах на той час уже традиційним прийомам формалізації і кількісному виміру.

Практичний розвиток процесів, пов'язаних із необхідністю забезпечення зростаючої інтенсивності циркуляції інформації, необхідної для розвитку соціальної структури суспільства, все більш переконливо засвідчував той факт, що математичні теорії, як і інші, позаматематичні, що тією чи іншою мірою є раціональними з погляду осмислення кількісних або ж окремих якісних характеристик інформації, не є достатньо продуктивними для дослідження соціальної інформації. Ця інформація відбиває найскладніші психологічні, суспільно-психологічні процеси, які,

виходячи з існуючих виражальних можливостей, навіть не завжди можуть бути повною мірою відображені, формалізовані, тим більше кількісно виражені. Вирішення цього завдання пов'язане з необхідністю подальшого поглиблення досліджень у різних напрямках інформології і, насамперед, вивчення змістовних характеристик інформаційних процесів як таких і в соціальній сфері зокрема. Спеціально розглядалося питання сутності інформації з урахуванням соціальних характеристик у працях Н. Віннера [7], А. Д. Урсула [8], В. Г. Афанасьєва [9], М. Моїсеєва [10] та ін.

Окремі аспекти даної проблеми в різних площинах розглядалися в соціологічних, культурологічних, філософських роботах. Залучення цих робіт визначалося тим, що сучасні інформаційні процеси дуже ускладнюються у зв'язку зі зростаючими впливами дедалі потужніших, різноманітних проявів глобалізації в усіх сферах життя.

Об'єктивні процеси, пов'язані з розвитком глобалізації, активними впливами глобального інформаційного простору на інформаційні ресурси націй і держав, поряд зі своїм позитивним значенням для розвитку цивілізації принесли і цілий спектр негативних впливів, інформаційних загроз. Дана обставина обумовлює необхідність дальшого вивчення змісту, характеристик інформаційних процесів, проблем удосконалення управління ними. Сучасність, таким чином, ставить перед суспільством цілу низку нових, раніше не характерних для нього проблем, пов'язаних з інформаційними впливами. Різні аспекти їх розвитку, починаючи із сьогодення, знайшли своє відображення в роботах Д. Белла, О. Тоффлера, Ф. Фукуями, М. Кастельса та ін.

При цьому значний внесок у дослідження проблем впливу глобальних факторів на розвиток інформаційних процесів у нашому суспільстві належить В. Іноземцеву, О. Г. Білорусу, Р. Ф. Абдєєву, О. В. Зернецькій та ін. дослідникам.

Ці впливи, як позитивні, що стосуються розповсюдження прогресивних здобутків людства в усіх сферах суспільної діяльності, так і негативні, що здійснюються з метою інформаційного тиску для створення в тих чи інших регіонах світу бази економічного, політичного та іншого утвердження власних інтересів усупереч самобутньому, цілеспрямованому розвитку цих регіонів аж до прямої інформаційної агресії, позначаються на розвитку всіх країн світу. Особливо ж ці впливи відчутні в постсоціалістичних країнах з невеликим періодом утвердження власної, суверенної державності, з перехідною економікою і суспільством, в якому лише відбувається становлення демократичних принципів розвитку, до яких належить і сучасна Україна.

Велике значення для розгляду даної теми має також узагальнення широкого кола наукових розробок українських і зарубіжних авторів щодо загальних проблем процесу інформатизації, функціонування інформаційного суспільства та перспектив його розвитку, що аналізуються в соціальному і технологічному аспектах.

У цій групі варто відзначити наукові розробки таких українських авторів, як В. Литвин, О. Литвиненко, Є. Макаренко, М. Михальченко, З. Самчук, О. Нестеренко, Н. Позницька, Г. Почепцов, В. Тронь, Р. Шпорлюк; російських авторів, таких як І. Засурський, Л. Землянова, К. Колін, В. Донецька, В. Левашов, І. Панарін, О. Потій, А. Салицький, А. Соколов, В. Сеїдов, В. Соболев, І. Юзвішин та ін.

Шляхи розвитку українського суспільства в умовах цих впливів розглядалися в роботах І. Ф. Кураса, І. І. Лукінова, О. Г. Білоруса, С. І. Соколенка, В. М. Геєця, В. П. Семиноженка, О. В. Сосніна, В. М. Глушкова, І. В. Сергієнка та ін.

Процес удосконалення соціальної структури сучасного українського суспільства, перехід його до інформаційного етапу розвитку обумовив актуалізацію процесу

розгляду питань організації інформаційного забезпечення життя суспільства через систему соціальних інформаційних баз – інформаційної основи існування і розвитку системи соціальних структур, дослідження сучасних джерел та каналів інформаційного обігу, центрів зберігання організації використання інформації, а також факторів зовнішнього та внутрішнього впливу на інформаційну систему держави чи нації.

Сьогодні ще можна стверджувати, що Україна має суттєвий потенціал для побудови інформаційного суспільства, виражений, насамперед, у її людському капіталі. На старті інформаційного етапу розвитку в нашій державі відзначався один із найвищих у світі індексів освіченості (98 %). Саме Україна змогла в 1952 році створити третій у світі комп'ютер після США й Великобританії, саме Україна сформулила всесвітньо відому школу в області кібернетики й обчислювальної техніки на чолі з академіками С. О. Лебедєвим і В. М. Глушковым. Ще в 70-80-ті роки минулого століття академік В. М. Глушков сформулював низку дуже важливих ідей, пов'язаних з інформатизацією суспільства, зокрема з упровадженням електронних грошей, розробкою державних АСУ тощо, які в сукупності дають можливість говорити про формування інформаційного суспільства.

Академіки В. С. Михалевич, І. В. Сергієнко, О. І. Кухтенко, О. Г. Івахненко та ін. підняли ці ідеї на високий рівень, чим прославили українську школу кібернетики у світі. Розроблені українською школою напрями, такі як штучний інтелект, нові підходи до розробки ЕОМ тощо, базувалися на відтворенні механізму діяльності мозку людини й характеризувалися як новий якісний рубіж у світовій кібернетичі.

Вагомий внесок у концепцію інформаційного суспільства внесла ноосферна теорія видатного українського вченого В. І. Вернадського [11]. На його думку, під впливом наукової думки й колективної праці біосфера Землі повинна перейти в новий стан, який він запропонував називати «ноосферою» (від грецького слова «ноос» – розум). Джерелом формування ноосфери він вважав, насамперед, розвиток наукового пізнання й заснованої на ньому соціальної праці людства.

Учений також припустив зміну парадигми існування людини, оскільки «інформаційний соціум зажадає більш складної й відповідальної взаємодії між людьми, більш стійких відносин». На його думку, нове суспільство, засноване на інформаційних технологіях, ставить підвищені вимоги до ролі людини в розвитку цивілізації, розумінні того, «що він – мешканець планети й може – повинен – мислити й діяти в новому аспекті, не тільки в аспекті окремої особистості, родини або роду, держав або їхніх союзів, але й у планетарному аспекті».

Розкриваючи поняття ноосфери, академік В. І. Вернадський вважав, що інформація в процесі формування ноосфери виробляється, зберігається, передається, кодується і декодується, розмножується, відтворюється, втілюється в матеріальні цінності і предмети культури. Дане уявлення, таким чином, було фактично першим уявленням про інформаційний ресурс із чітко вираженою інформаційною базою загальноцивілізаційного масштабу, а також із механізмами творення й управління інформацією. Воно стало орієнтиром для певного напрямку сучасних наукових досліджень, пов'язаного з вивченням сучасних інформаційних процесів, при розробці продуктивних інформаційних технологій, що знаходять своє відображення в роботах М. В. Баграда, Н. Н. Моисеева, О. В. Сосніна та ін. Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства було розглянуто в роботах В. М. Горюхового [12]. Пропонований автором підхід до аналізу інформаційних процесів у соціальній сфері дає можливість для аналізу розвитку інформаційної ініціативи, ускладнення системи інформаційних зв'язків між

соціальними структурами в суспільстві, впливу такого ускладнення як на розвиток складових, так і на розвиток всього суспільства в цілому. Розгляд інформаційних процесів через призму функціонування системи соціальних інформаційних баз дає можливість також для уточнення перспективних для нашого суспільства напрямів інформаційної діяльності.

Процеси глобалізації, каталізатором яких в останні десятиріччя стала інформатизація на основі електронних технологій, обумовлюють появу реальної загрози всесвітньої уніфікації, втрати народами національної самобутності, самосвідомості, а цивілізації – багатогранних можливостей подальшого розвитку. І тому вирішення проблеми якісного зберігання, ефективного використання і перспективного розвитку суверенних для кожної держави, нації масивів інформації, збереження інформації про практичний досвід, духовно-ціннісні орієнтири, вироблені багатьма поколіннями українського народу, як і інших народів світу, розвиток ефективних інструментів забезпечення інформаційного суверенітету в сучасних умовах є важливою умовою суспільного розвитку і першочерговим завданням сьогодення.

При всьому цьому аналіз практики сучасних інформаційних обмінів свідчить про те, що сучасний науково-технічний прогрес не забезпечує надійного захисту суверенних масивів інформації від зовнішніх впливів навіть за умови високого рівня економічного, техніко-технологічного розвитку, забезпеченого суспільством. Більше того, з розвитком глобального інформаційного простору, процесів інформатизації в усьому світі суверенні масиви інформації ставатимуть все більш вразливими до зовнішніх впливів, традиційні уявлення про забезпечення інформаційного суверенітету ставатимуть все менш ефективними в їх практичній реалізації. Можна навіть стверджувати, що з розвитком сучасних інформаційних комунікацій, інформаційних технологій суверенні інформаційні масиви без спеціальних заходів захисту набувають такої вразливості, що на них може впливати будь-яка інформація за межами баз їхнього розміщення.

Дана проблема розглядалася також творчим колективом під керівництвом академіка Національної Академії наук України О. С. Онищенка, а також М. Л. Ожеваном, О. Ф. Зарицьким, О. А. Вусатюком, Б. Є. Зінчуком, В. В. Петровим, О. Ю. Греоніченком та ін..

У контексті розгляду організації інформаційної безпеки як загальносуспільного завдання в умовах розвитку загальноукраїнської інформатизації важливим є вивчення процесу еволюції вітчизняних бібліотечних установ як основних центрів збереження й організації використання вітчизняних інформаційних ресурсів. У зв'язку із цим заслуговує на увагу розвиток на сучасній технологічній основі бібліотечної діяльності, на базі якої в перспективі буде створюватись якісно нова суспільна система використання інформаційних ресурсів. Цей важливий напрям удосконалення суспільних механізмів, пов'язаних з управлінням інформаційними ресурсами, забезпеченням доступу до них все більш широкого кола представників різних соціальних груп населення. Проблема ролі бібліотек у сучасному інформаційному середовищі, аналізу науково-організаційних засад формування електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів, комплектування та системний підхід до створення електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів широко обговорюється у професійних колах бібліотекознавців та бібліографознавців, що обумовлює появу значної кількості наукових праць, які також певною мірою стосуються даної теми.

Продуктивним для дослідження цих процесів став соціокультурний підхід, широко представлений у роботах Л. П. Шрайберга, І. О. Давидової, Р. С. Матюльського, Є. Горного, К. Вигурського, А. А. Соляник та ін.

Дослідження українських учених на власній інформаційній базі підтвердили вже визнану зарубіжною науковою

спільнотою думку про життєво необхідне значення наявності і розвитку суверенних інформаційних ресурсів для національного поступу. Ця точка зору повністю співпадає з висновком, зробленим Всесвітньою федерацією вчених ще в 2000 році, в документах якої першою у списку загроз людству в ХХІ столітті поставлено питання інформаційної безпеки як на міжнародному, так і на державному, національному рівнях. У зв'язку із цим безпекова проблема стала предметом досліджень широкого кола спеціалістів різних сфер знання. В їх сукупності визначено зміст національної безпеки як системного поняття, що дозволяє характеризувати окремі складові, уточнювати компетенцію суб'єктів, аналізувати взаємини між ними, прогнозувати перспективи розвитку як усієї системи, так і внутрішньо системних зв'язків, її структурних компонентів. Такий загальний аналіз дає змогу усвідомити місце і роль саме інформаційного чинника національної безпеки, співвіднести інтереси держави і людини, національні та міжнародні потреби.

Серед цієї категорії досліджень виділяються роботи Б. Андресюка, О. Белова, І. Бінька, О. Гончаренка, С. Головащенко, В. Глушкова, В. Косецова, В. Кременя, Г. Почепцова, інших авторів. Спираючись на висновки цих праць, можна сформулювати основні концептуальні підходи до розуміння напрямів і завдань організації інформаційної безпеки на всіх рівнях її функціонування відповідно до ієрархії соціальних структур суспільства, співвідношення національних та міжнародних інтересів і цінностей у безпековій сфері.

У роботах В. Северіна, А. Смирнова, М. Федотова, А. Шиверського, Т. Шевцової, Дж. Шерр, В. Ярочкина досліджується специфіка роботи з організації безпеки, насамперед інформаційної, в умовах активізації глобальних процесів.

Визначення змісту правового регулювання суспільних відносин у сфері інформаційної безпеки, передусім, потребує звернення до наукових розробок щодо прав людини в цілому, невід'ємною складовою яких є комплекс прав людини в галузі інформації, та відповідних механізмів реалізації і захисту цих прав. Тому історіографічна база даного дослідження обов'язково включає значний вітчизняний та зарубіжний науковий доробок щодо проблематики прав людини, їх гарантій, механізму реалізації, оцінки ефективності забезпечення, захисту міжнародно-правовими засобами тощо. Тут ми звертаємось до розробок фахівців із конституційного права, а також спеціалістів інших галузей права, в тому числі адміністративного, цивільного, кримінального, міжнародного, істориків права, які розглядають реалізацію та захист прав людини, зокрема, в галузі інформації.

Розгортання процесів інформатизації, що дає доступ як до наявних інформаційних ресурсів, так і до нового інфотворення широким верствам населення, сприяє розвитку демократизації суспільства, забезпеченню нових можливостей для реалізації прав і свобод конкретної людини, вносить також якісно нову складову в уявлення про інформаційну безпеку особи і суспільства.

Різні аспекти цієї проблеми висвітлюються такими провідними фахівцями-науковцями України, як В. Андрейцев, М. Баймуратов, А. Гетьман, А. Засць, А. Колодій, Я. Кондратьєв, М. Орзіх, В. Погорілко, О. Фрицький, М. Цвік, Ю. Шемшученко, О. Ярмиш та ін.

Суттєве значення для виявлення сучасної ролі держави в умовах активізації проявів впливу глобального інформаційного простору на вітчизняні інформаційні ресурси, на забезпечення правової основи здійснення інформатизації українського суспільства мають роботи, присвячені питанням державної політики та державного управління. Не розглядаючи безпосередньо інформаційну сферу, ці наукові праці дають змогу характеризувати процес удосконалення форм і методів сучасної управлінської діяльності, окреслюючи, таким чином, найважливіші напрями

інформаційного забезпечення управлінської діяльності і, відповідно, організації заходів безпеки. Серед досліджень даного спрямування треба насамперед назвати роботи вітчизняних фахівців з адміністративного права і теорії управління: В. Авер'янова, М. Ануфрієва, О. Бандурка, А. Васильєва, С. Ківалова, В. Колпакова, Н. Матюхіна, І. Пахомов, В. Петкова, А. Селиванова та інших.

При розгляді питань, пов'язаних з інформаційною безпекою держави, безпекою інформаційних ресурсів, мають суттєве значення дослідження, присвячені реалізації ідеї електронного уряду, зростаючого значення електронних технологій у житті сучасного суспільства, а саме: І. Арістової, О. Баранова, Р. Калюжного, В. Кузнецова, О. Снігірьова, В. Шамрая, інших дослідників.

Особливої актуальності набувають питання, пов'язані з попередженням злочинів у комп'ютерній сфері, питання кібертероризму. Небезпека, яку становлять ці негативні явища для держави і суспільства, з розвитком інтернет-технологій постійно зростає. Її економічна та політична складові набувають все більшого впливу на всі сфери суспільного життя. Дослідження, проведені в цій сфері В. М. Бутузовим, В. Д. Гавловським, С. Д. Скулишем, О. М. Юрченком, В. Б. Веховим та ін., охоплюють новітній період розвитку електронних технологій і пов'язані з виробленням практичних кроків нейтралізації цього нового виду злочинності.

У контексті розвитку вибухонебезпечних подій міжнародного значення, пов'язаних із «кольоровими революціями» в арабському світі, регіоні, дотичному до кордонів України, особливого значення набувають роботи, присвячені питанням інформаційних воєн. Серед них – дослідження І. Панаріна, Г. Перепелиці, А. Позднякова, С. Расторгуєва, В. Роговця, Г. Феоктистова, інших авторів, в яких аналізується практика застосування інформаційних технологій для цілеспрямованого політичного, економічного, психологічного впливу на соціальну свідомість громадян та державні інститути.

Висновки. Таким чином, історіографічна база досліджень в актуальних напрямках розвитку безпеки інформаційної сфери сучасного суспільства засвідчила зростаючий її вплив на всі сторони його еволюції. Масштаби цього впливу в умовах глобалізації набувають визначального характеру для долі націй і держав. Інформаційна безпека, таким чином, переміщується в центр уваги національної безпеки. Оскільки інформаційні впливи на життя суспільства сьогодні носять комплексний характер, вирішення проблем національної інформаційної безпеки має також спиратися на комплексні підходи до застосування наукових результатів у даній галузі.

Питання організації інформаційної безпеки набули особливого значення з розвитком електронних інформаційних технологій, що ускладнили контролювання інформаційних обмінів національними засобами контролю. У зв'язку із цим організація національної інформаційної безпеки потребує використання напрацьованих різних аспектів теорії інформації, починаючи від теорій математичних, що є важливими для характеристик насамперед технічних показників розвитку інформаційних процесів. Важливими для дослідження безпекових проблем є дослідження понятійного апарату інформаційної сфери, зокрема змісту поняття соціальної інформації, соціальних інформаційних баз, а також активізації глобальних процесів в інформаційній сфері. У зв'язку з інтенсифікацією інформаційних впливів глобального інформаційного простору на національні інформаційні ресурси зростає значення проблеми захисту інформаційного суверенітету, що вимагає також досліджень у даному напрямі. У цілому ж складна структура інформаційного забезпечення розвитку сучасного суспільства в умовах глобалізації потребує відповідної комплексної організації інформаційної безпеки, базованої на оперативному аналізі синтезу результатів науково-дослідної роботи в інформаційній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шеннон К. Работы по теории информации и кибернетике / К. Шеннон. – М.: ИЛ, 1963.
2. Bar-Hillel, Y., and Carnap, – Semantic Information – London.: Butterworth Sci. Publ, 1953. – P. 147–157.
3. Войшвилло Е.К. Понятие как форма мышления / Е.К. Войшвилло. – М.: Изд-во МГУ, 1989.
4. Урсул А. Д. Информация / А. Д. Урсул. – М.: Наука, 1971. – С. 113.
5. Колмогоров А. Д. Три подхода к определению понятия — количество информации / А. Д. Колмогоров // Проблемы передачи информации. – 1965. – Т. I. – Вып. 1.
6. Черри К. Человек и информация / К. Черри. – М.: Связь, 1972. – С. 72.
7. Виннер Н. Кибернетика или управление и связь в животном и машине / Н. Виннер. – М.: Наука, 1983. – С. 17.
8. Урсул А. Д. Природа информации. Философский очерк / А. Д. Урсул. – М.: Политиздат, 1968. – С. 58–59.
9. Афанасьев В. Г. Социальная информация и управление обществом / В. Г. Афанасьев. – М.: Политиздат, 1975. – С. 16.
10. Моисеев Н.Н. Человек, среда, общество / Н.Н. Моисеев. – М., 1982. – С. 226–238.
11. Вернадский В.И. Биосфера / В.И. Вернадский. – М.: Мысль, 1967. – С. 356.
12. Горовий В.М. Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства: монографія / В.М. Горовий; ред.: О. С. Онищенко; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. – К.: НБУВ, 2005. – 296 с.

УДК 351.811.12

РОЗВИТОК ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ, ЩО СПРИЧИНИЛО ДТП

Кучеренко О.М.,
здобувач

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

У статті розглянуто історико-правовий матеріал розвитку вітчизняного адміністративного законодавства, що визначає відповідальність за порушення правил дорожнього руху, що спричинило ДТП. На підставі аналізу внесених змін до законодавства з 1989 року по теперішній час виділено їх позитивні та негативні риси та запропоновано напрями покращення законодавства в цій сфері.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, спричинення ДТП, транспортні засоби, Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Kucherenko A.N. / РАЗВИТИЕ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА НАРУШЕНИЕ ПРАВИЛ ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ, ПОВЛЕКШЕЕ ДТП / Днепропетровский государственный университет внутренних дел, Украина

В статье рассмотрены историко-правовой материал развития отечественного административного законодательства, определяющего ответственность за нарушение правил дорожного движения, повлекшее ДТП. На основании анализа внесенных изменений в законодательство с 1989 года по настоящее время выделены их положительные и отрицательные стороны и предложены направления улучшения законодательства в этой сфере.

Ключевые слова: административная ответственность, совершение ДТП, транспортные средства, Кодекс Украины об административных правонарушениях.

Kucherenko A.N. / DEVELOPMENT OF LEGAL REGULATION OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR VIOLATION OF TRAFFIC RULES, WHICH RESULTED IN AN ACCIDENT / Dnepropetrovsk State University of Internal Affairs, Ukraine

The article examines the historical and legal material development of national administrative law, which defines the responsibility for traffic violations that caused the accident. Review of legislation started in 1989, when it was established the administrative responsibility for causing an accident in Article 124 of the CAO. It was established that the rule was made up of two parts. The first part of the article was tougher sanctions. Thus, the legislator has allocated traffic violations, which have a public danger.

The period selection (1993) and abolition (2008) this category of road users like pedestrians, cyclists, drivers animals as subjects of responsibility for causing the accident, gain (1991, 1997, 2008) and that liability (2001) by traffic violations, including those that led to the accident, establishing responsibility of officials, if the result of non-performance or improper performance of duties will lead to an accident.

On the basis of historical and legal material development of national administrative law that defines responsibility for violation of traffic rules, which resulted in an accident and asked to allocate the responsibility for violation of traffic rules by pedestrians, cyclists, animals and drivers others in Part 4 of Article 127 of the Administrative Code; establish administrative liability of officials responsible for the production of vehicles on the line if a breach of their duties will create an emergency situation or damaged vehicles, cargo, highways, streets, railway crossings, road construction or other property; establish administrative responsibility in Article 124 of the Administrative Code for causing the accident, which caused the victim mild severity of injuries.

Key words: administrative responsibility of the accident, vehicles, the Code of Administrative Offences.

В Україні щорічно трапляється більше 150 тис. дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП), в яких гине та отримує різного ступеню тяжкості тілесні ушкодження більше 26 тис. людей. Одним із заходів запобігання вчинення ДТП є встановлення справедливої відповідальності за порушення правил дорожнього руху.

Останнім часом спостерігається тенденція до зміни адміністративних санкцій, а також процедури притягнення за порушення правил дорожнього руху, в тому числі, за спричинення ДТП. При цьому зміни відбувались як у бік посилення таких санкцій, так і в бік їх пом'якшення. Змінювались також і норми, що визначають відповідальність

за порушення правил дорожнього руху, що спричинили ДТП. Разом із тим актуальним залишається питання щодо ефективності порядку притягнення до адміністративної за порушення правил дорожнього руху, що спричинило ДТП, виду та розміру санкцій, що застосовуються за ці правопорушення. А отже, потребує наукового дослідження історико-правовий матеріал розвитку вітчизняного адміністративного законодавства, що визначає відповідальність за порушення правил дорожнього руху, що спричинило ДТП.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питанням забезпечення безпеки дорожнього руху, зокрема адміністративній відповідальності